

Biodiversiteit in Rotterdam

Technische Sessie Raadscommissie BWB

31-05-2023

Dolf van der Gaag, Marco de Beaumont, Aad van Leeuwen, Joni Reijven

Gemeente Rotterdam

Agenda

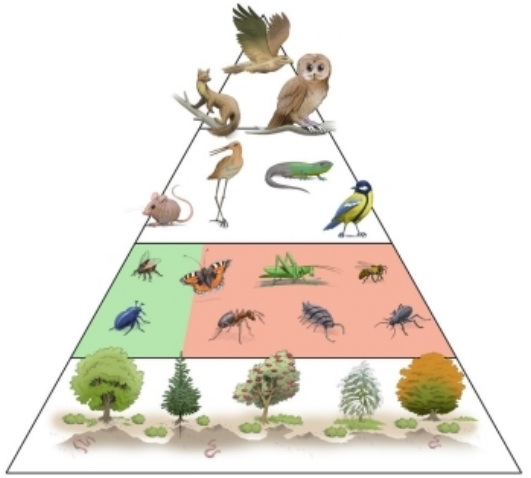

- Inloop — 5 minuten
- Korte introductie door Ruud den Haak — 5 minuten
- Biodiversiteit - toelichting Joni Reijven, — 20 min, 20-30 min vragen
  - Staat van de biodiversiteit in Rotterdam op basis van de Natuurindicatiekaart
  - Aanpak om de biodiversiteit te behouden en te versterken
  - Verdieping op de maatregelen
- Maaibeleid, — 55 minuten
  - Algemene aanpak van het maaibeleid – toelichting Aad van Leeuwen — 15 min toelichting, 15 min vragen
  - 40 hectaren bijenlandschap – toelichting Marco de Beaumont — 15 min toelichting, 10 min vragen
- Afrondende discussie en vragen — 15 minuten

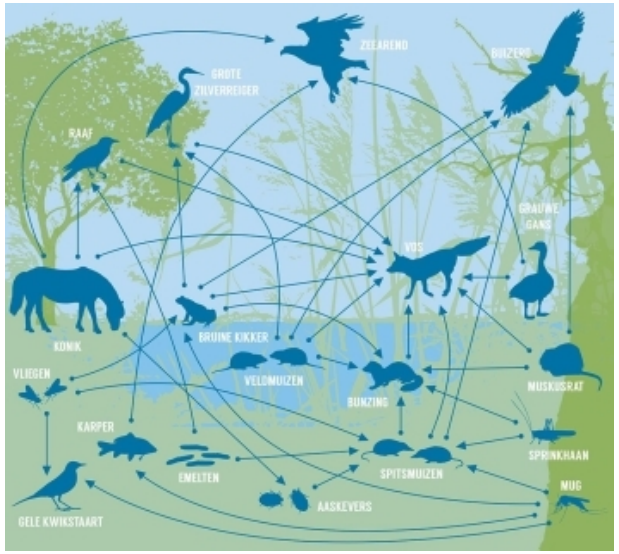
Definitie

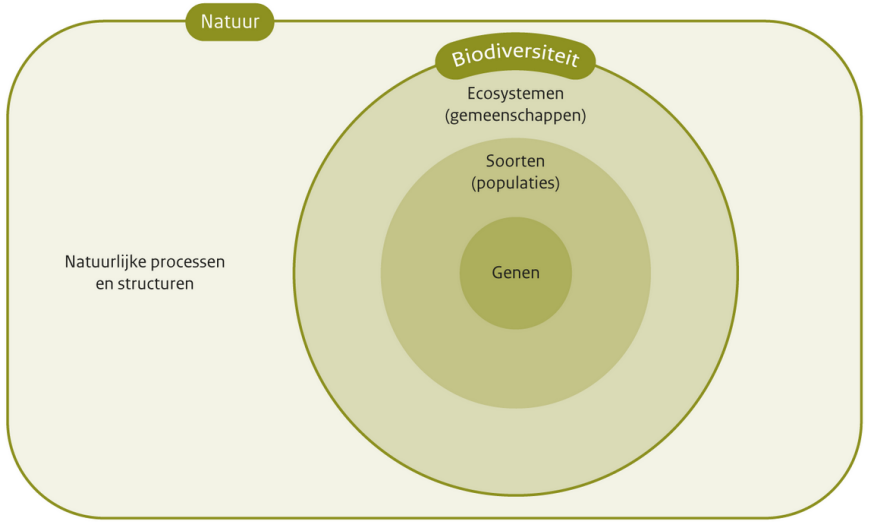
"Bio" is leven en "diversiteit" is verscheidenheid:

- alle soorten planten, dieren en micro-organismen,
- en ook de genetische variatie binnen die soorten en de variatie aan ecosystemen waarvan ze deel uitmaken,
- inclusief de interactie tussen al die soorten en systemen.

Op aarde zijn veel levensvormen afhankelijk van elkaar. Zonder variatie raakt het systeem uit balans.

Red de biodiversiteit, zeggen nu ook banken en beleggers

Steeds minder insecten
Gevangen insecten in Duitse natuurgebieden per val, in gram per dag

VN-rapport: om massaal uitsterven van

Menu nrc›

Het gaat slecht met de inse

Fauna van stedelijk gebied

Index (trend 1990 = 100)

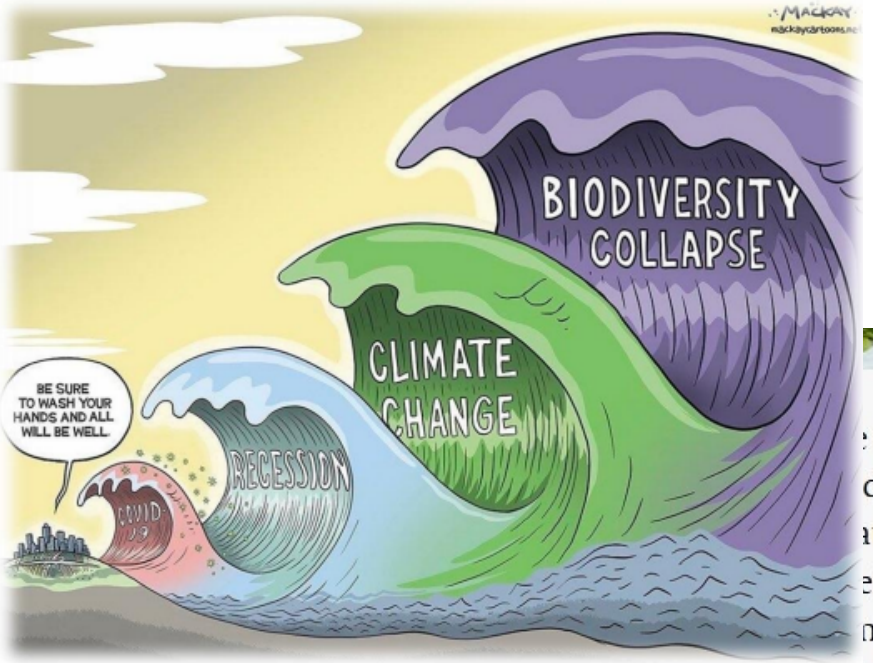
150

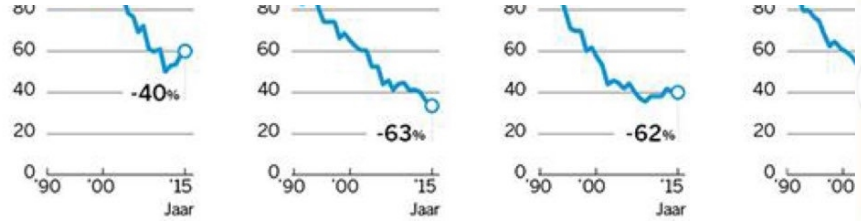
Waarneming

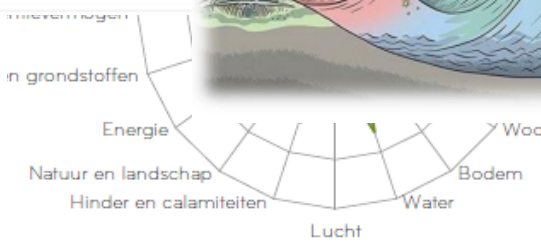
Wildlife in 'catastrophic decline' due to human destruction, scientists warn

By Helen Briggs
BBC Environment correspondent

10 September 2020 | Comments

NIEUWS NATU

Onde dringt d natuurg

Midden in Dren
meerdere plaat
gevonden. Aanvankelijk werd gedacht dat pesticiden vooral dicht langs landbouwpercelen overwaaiden op de natuur, maar ze blijken ook door te dringen tot de kern van de gebieden.

Pieter Hotse Smit 3 juni 2020, 15:46

natuur. Geen
die tien jaar
aties werden
et tij te keren
n. Anders komt
de overleving van de menselijke soort zelf in gevaar.

Tekst Ben van Raaij | Foto's Getty & Joel Sartore/National Geographic
15 september 2020, 13:48

Rotterdamse situatie & urgentie

- Waterberging is ecosysteemdienst
- Waterberging van belang:
  - Vocht voor planten en bodemleven
  - Tegengaan overstromingen en wateroverlast
  - Infiltreren en drinkwatervoorraad aanvullen

- Samenwerking Rotterdams Weerwoord en Biodiversiteit

- Bodemleven zorgt o.a. voor structuur, mineralisatie en beschikbaar maken nutriënten
- Bodemstructuur = extreme regenbui gaat soepel de bodem in
  - Biodiversiteit in de bodem dus cruciaal voor afvlakking gevolgen klimaatverandering

ROTTERDAMS WEER WOORD

Experiment 'Risk of flooding: https://youtu.be/urQHsOmoKLg

Ontwikkelingen die biodiversiteit aantasten (o.a.)

Verstening

Verlichting

Versnippering / weinig aaneengesloten groen

Eenzijdig + beperkte lagenstructuur

Intensief beheer

Kwaliteit bodem

Dit zijn de knoppen voor verbetering

Samen werken aan rijke Rotterdamse stadsnatuur

Uitvoeringsagenda Biodiversiteit

2021-2022

Uitvoeringsagenda

1 Spoor 1 Snelle winst

Met het spoor van de Snelle winst beogen we op een effectieve en efficiënte manier stappen te maken op het vlak van meer biodiversiteit. Dat doen we door kennis te delen, draagvlak te vergroten en biodiversiteit concreet en tastbaar te maken en direct aan te sluiten bij de lopende programma's en projecten.

Piketpaaltjes 2021-2022

- De 10 soorten van 010 zijn in beeld (flora en fauna);
- Gesprek met de stad over biodiversiteit in 2021
- Biodiversiteit is begrijpelijk (SMART maken)
- 5 'no-regret'-maatregelen maken: biodiversiteit praktisch voor bewoner, projectmanager, vastgoedeigenaar, etc.
- Netwerk met 'biodiversiteit' - ambassadeurs opgericht
- Biodiversiteit is onderdeel van de gemeentelijke subsidie klimaatadaptatie
- Bij 14 projecten (op diverse schaalniveaus, dak, bos en water en van private tuin tot wijk) stimuleren we de biodiversiteit

2 Spoor 2 Transitie

HHet tweede spoor Transitie heeft tot doel om het toekomstbeeld van een biodiverse stad preciezer te maken. En daarmee ook nuancering aan te brengen in het hoe en wat ervoor nodig is om dat te bewerkstelligen onder de verschillende omstandigheden. Een eerste stap is dat er een duidelijk beeld van de biotopen wordt opgesteld en er een monitoringsysteem wordt ontwikkeld.

Piketpaaltjes 2021-2022

- Nulmeting van de monitoring is gereed
- Monitoringssysteem voor 2021-2025 is opgezet
- Eerste inzicht in de stand van de Rotterdamse biodiversiteit
- Biotopen en doelsoorten Rotterdam zijn in beeld inclusief maatregelenpakket
- Onderzoeken t.b.v. landschappelijke en stedenbouwkundige transitievraagstukken zijn uitgevoerd en gepresenteerd op het EcoCity World Summit 2021 congres
- Verkenning 'Anders verwaarden' is uitgevoerd
- Toekomstbeeld en transitierichting zijn benoemd

3 Spoor 3 Borging

Het spoor van de Borging is randvoorwaardelijk voor het maken van het verschil op de lange termijn en is er dan ook op gericht dat de lessen die we leren van het spoor van de snelle winst en vanuit de transitie worden geborgd binnen de gemeentelijke organisatie en in de samenwerking met onze partners.

Piketpaaltjes 2021-2022

- Op basis van de biotopen zijn criteria voor biodiversiteit opgenomen in ontwerpprincipes
- Op basis van de biotopen zijn criteria opgenomen voor het beheer op korte en lange termijn
- Er is een toolbox voor de vakmensen
- Kennisopbouw en uitbreiding van de vuistregel Natuur Inclusief Bouwen
- We hebben 500 collega's voorgelicht over de bijdrage en opbrengsten van meer biodiversiteit
- We geven in onze communicatie 30 goede voorbeelden van biodivers beheer, inrichten en ontwikkelen
- Biodiversiteit is standaard onderdeel van in plan- en beheerprocessen
- Stadsecologen worden actief gevraagd als adviseur zowel aan beheer als aan ontwikkelkant
- We geven groeninitiatieven in de stad de ruimte en versterken elkaar waar nodig
- Er is een structurele samenwerking met partners in de stad

Spoor 1 – Snelle Winst

Spoor 1 Snelle winst

Met het spoor van de Snelle winst beogen we op een effectieve en efficiënte manier stappen te maken op het vlak van meer biodiversiteit. Dat doen we door kennis te delen, draagvlak te vergroten en biodiversiteit concreet en tastbaar te maken en direct aan te sluiten bij de lopende programma's en projecten.

Piketpaaltjes 2021-2022

- De 10 soorten van 010 zijn in beeld (flora en fauna);
- Gesprek met de stad over biodiversiteit in 2021
- Biodiversiteit is begrijpelijk (SMART maken)
- 5 'no-regret'-maatregelen maken: biodiversiteit praktisch voor bewoner, projectmanager, vastgoedeigenaar, etc.
- Netwerk met 'biodiversiteit' - ambassadeurs opgericht
- Biodiversiteit is onderdeel van de gemeentelijke subsidie klimaatadaptatie
- Bij 14 projecten (op diverse schaalniveaus, dak, bos en water en van private tuin tot wijk) stimuleren we de biodiversiteit

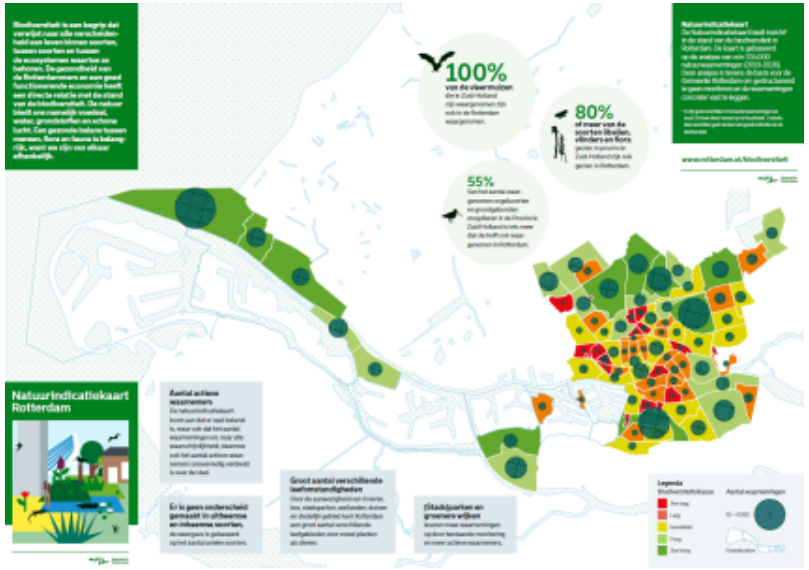
Spoor 2 - Transitie

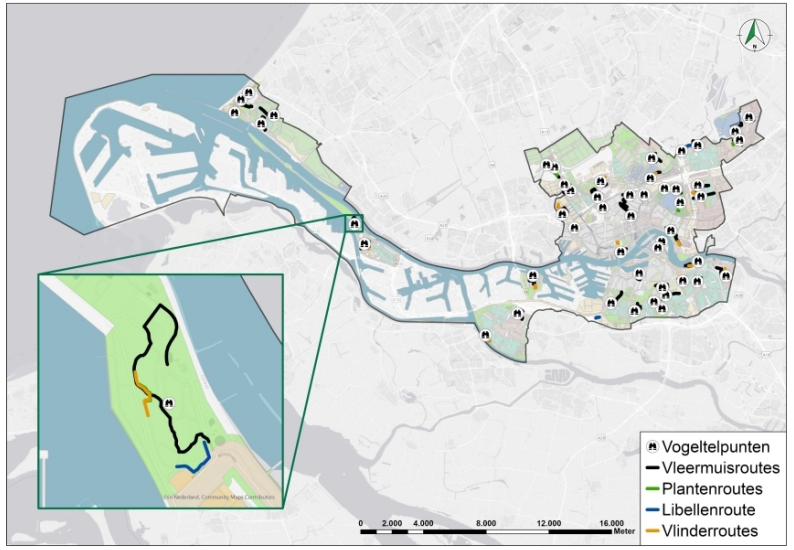
2 Spoor 2 Transitie

HHet tweede spoor Transitie heeft tot doel om het toekomstbeeld van een biodiverse stad preciezer te maken. En daarmee ook nuancering aan te brengen in het hoe en wat ervoor nodig is om dat te bewerkstelligen onder de verschillende omstandigheden. Een eerste stap is dat er een duidelijk beeld van de biotopen wordt opgesteld en er een monitoringsysteem wordt ontwikkeld.

Piketpaaltjes 2021-2022

- Nulmeting van de monitoring is gereed
- Monitoringssysteem voor 2021-2025 is opgezet
- Eerste inzicht in de stand van de Rotterdamse biodiversiteit
- Biotopen en doelsoorten Rotterdam zijn in beeld inclusief maatregelenpakket
- Onderzoeken t.b.v. landschappelijke en stedenbouwkundige transitievraagstukken zijn uitgevoerd en gepresenteerd op het EcoCity World Summit 2021 congres
- Verkenning 'Anders verwaarden' is uitgevoerd
- Toekomstbeeld en transitierichting zijn benoemd

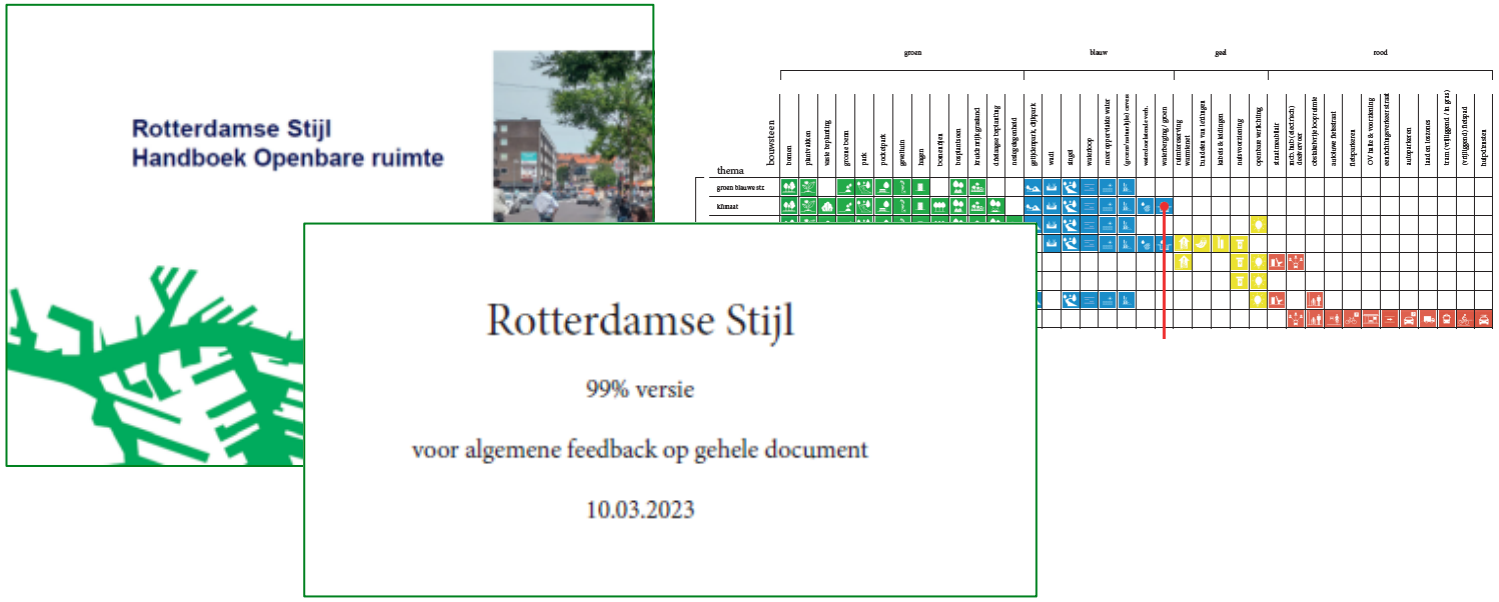
Spoor 3 - Borging

3 Spoor 3 Borging

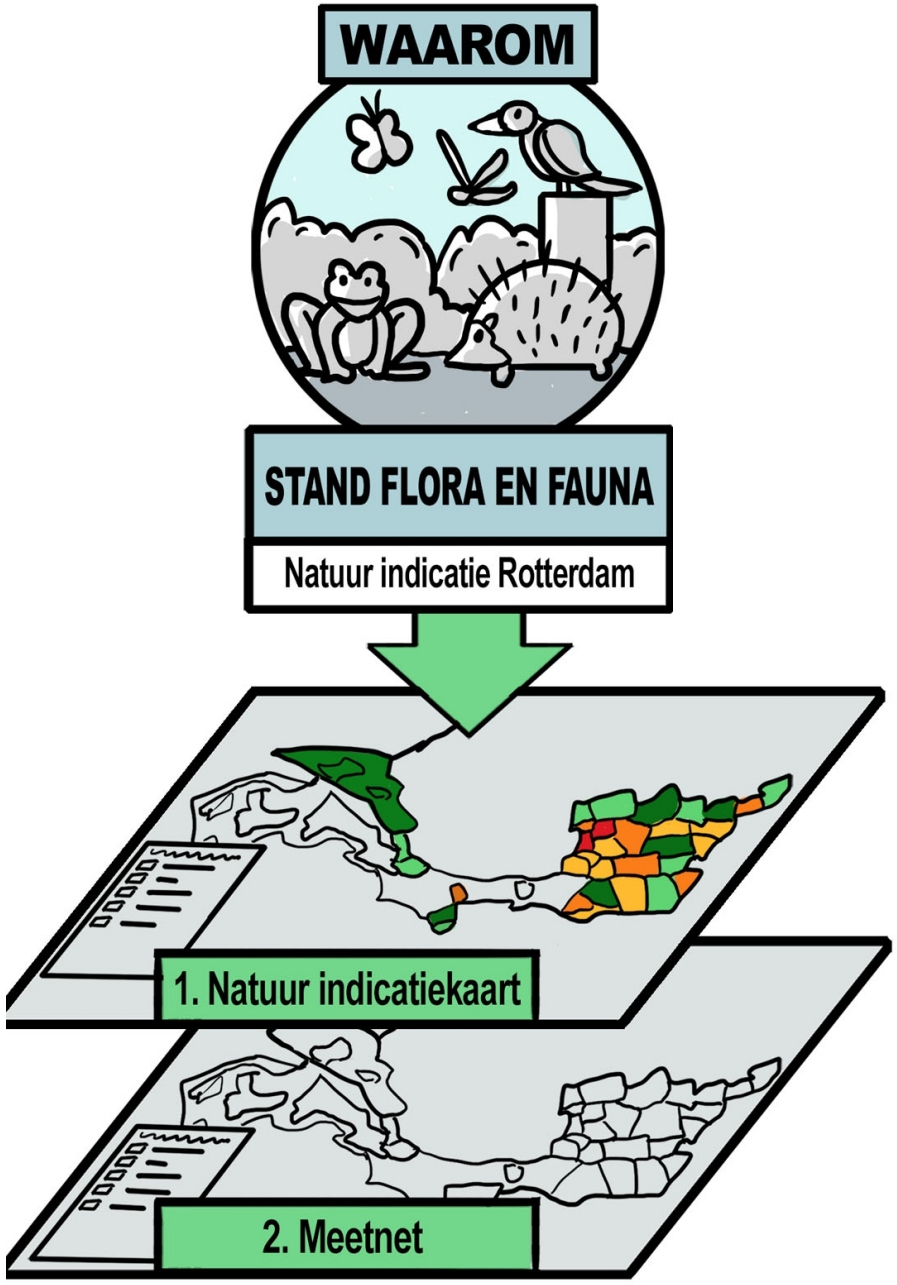
Het spoor van de Borging is randvoorwaardelijk voor het maken van het verschil op de lange termijn en is er dan ook op gericht dat de lessen die we leren van het spoor van de snelle winst en vanuit de transitie worden geborgd binnen de gemeentelijke organisatie en in de samenwerking met onze partners.

Piketpaaltjes 2021-2022

- Op basis van de biotopen zijn criteria voor biodiversiteit opgenomen in ontwerpprincipes
- Op basis van de biotopen zijn criteria opgenomen voor het beheer op korte en lange termijn
- Er is een toolbox voor de vakmensen
- Kennisopbouw en uitbreiding van de vuistregel Natuur Inclusief Bouwen
- We hebben 500 collega's voorgelicht over de bijdrage en opbrengsten van meer biodiversiteit
- We geven in onze communicatie 30 goede voorbeelden van biodivers beheer, inrichten en ontwikkelen
- Biodiversiteit is standaard onderdeel van in plan- en beheerprocessen
- Stadsecologen worden actief gevraagd als adviseur zowel aan beheer als aan ontwikkelkant
- We geven groeninitiatieven in de stad de ruimte en versterken elkaar waar nodig
- Er is een structurele samenwerking met partners in de stad

Publieksplatform Biodiversiteit Rotterdam

Waarom?

Stand van flora en fauna was onbekend

Natuurindicatiekaart: 10 jaar analyse

Meetnet om structureel flora en fauna te monitoren

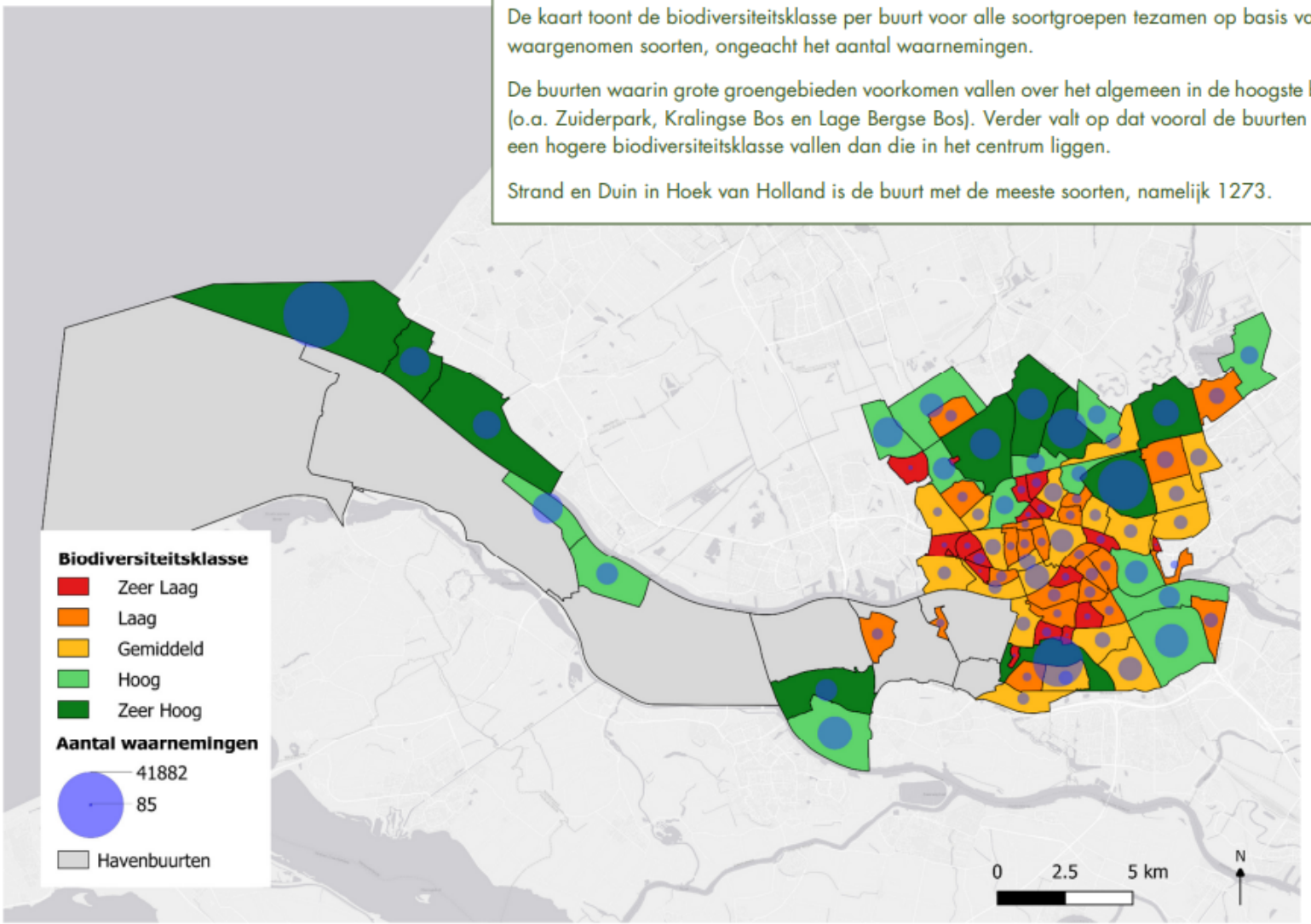
Natuurindicatiekaart

1. Natuurindicatiekaart totaal

De kaart toont de biodiversiteitsklasse per buurt voor alle soortgroepen tezamen op basis van het aantal waargenomen soorten, ongeacht het aantal waarnemingen.

De buurten waarin grote groengebieden voorkomen vallen over het algemeen in de hoogste biodiversiteitsklasse (o.a. Zuiderpark, Kralingse Bos en Lage Bergse Bos). Verder valt op dat vooral de buurten aan de periferie in een hogere biodiversiteitsklasse vallen dan die in het centrum liggen.

Strand en Duin in Hoek van Holland is de buurt met de meeste soorten, namelijk 1273.

Natuurindicatiekaart

Biodiversiteit is een begrip dat verwijst naar alle verscheidenheid aan leven binnen soorten, tussen soorten en tussen de ecosystemen waartoe ze behoren. De gezondheid van de Rotterdammers en een goed functionerende economie heeft een directe relatie met de stand van de biodiversiteit. De natuur biedt ons namelijk voedsel, water, grondstoffen en schone lucht. Een gezonde balans tussen mensen, flora en fauna is belangrijk, want we zijn van elkaar afhankelijk.

100%
van de vleermuizen
die in Zuid-Holland zijn waargenomen zijn ook in de Rotterdam waargenomen.

80%
of meer van de soorten libellen, vlinders en flora
gezien in provincie Zuid-Holland zijn ook gezien in Rotterdam.

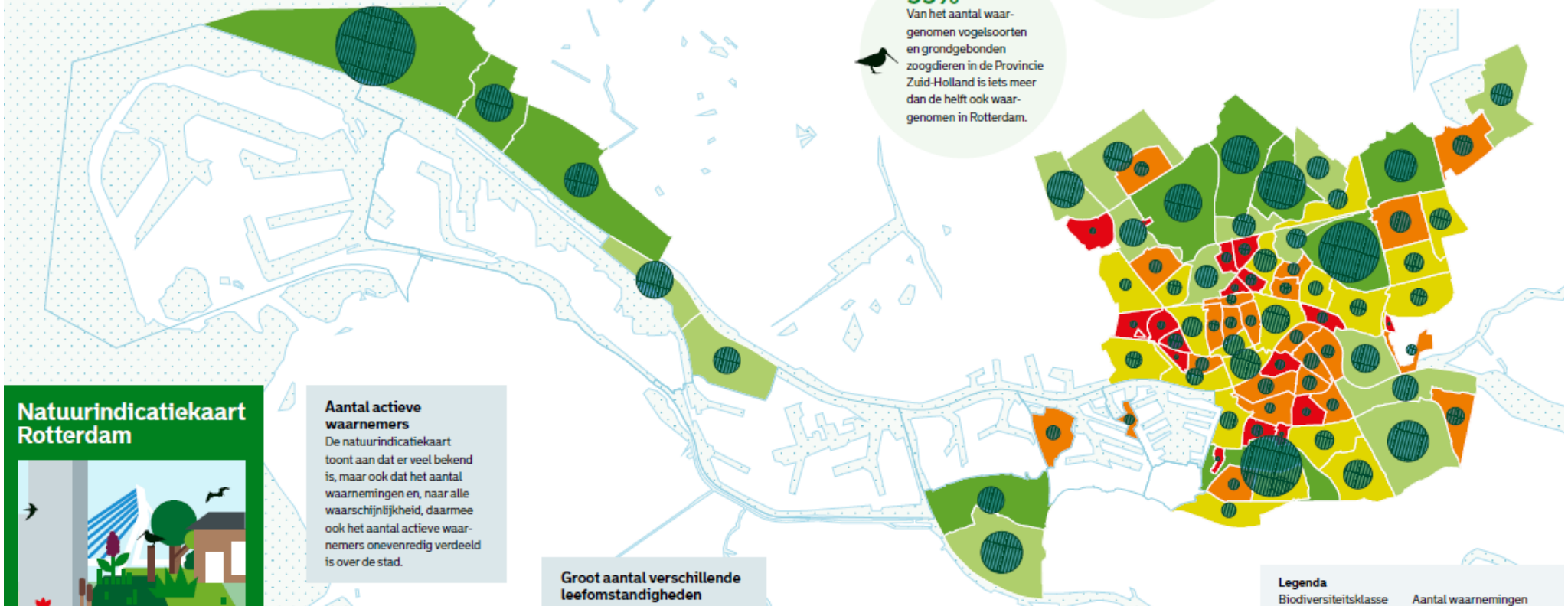
55%
Van het aantal waargenomen vogelsoorten en grondgebonden zoogdieren in de Provincie Zuid-Holland is iets meer dan de helft ook waargenomen in Rotterdam.

Natuurindicatiekaart
De Natuurindicatiekaart biedt inzicht* in de stand van de biodiversiteit in Rotterdam. De kaart is gebaseerd op de analyse van zo'n 334.000 natuurwaarnemingen (2010-2020). Deze analyse is tevens de basis voor de Gemeente Rotterdam om gestructureerd te gaan monitoren en de waarnemingen concreter vast te leggen.

* Er zijn grote verschillen in het aantal waarnemingen per buurt. Dit heeft direct invloed op het kaartbeeld. Ondanks deze verschillen geeft de kaart een goede indicatie van de biodiversiteit.

www.rotterdam.nl/biodiversiteit

Gemeente Rotterdam

Natuurindicatiekaart Rotterdam

Gemeente Rotterdam

Aantal actieve waarnemers
De natuurindicatiekaart toont aan dat er veel bekend is, maar ook dat het aantal waarnemingen en, naar alle waarschijnlijkheid, daarmee ook het aantal actieve waarnemers onevenredig verdeeld is over de stad.

Er is geen onderscheid gemaakt in uitheemse en inheemse soorten,
de weergave is gebaseerd op het aantal unieke soorten.

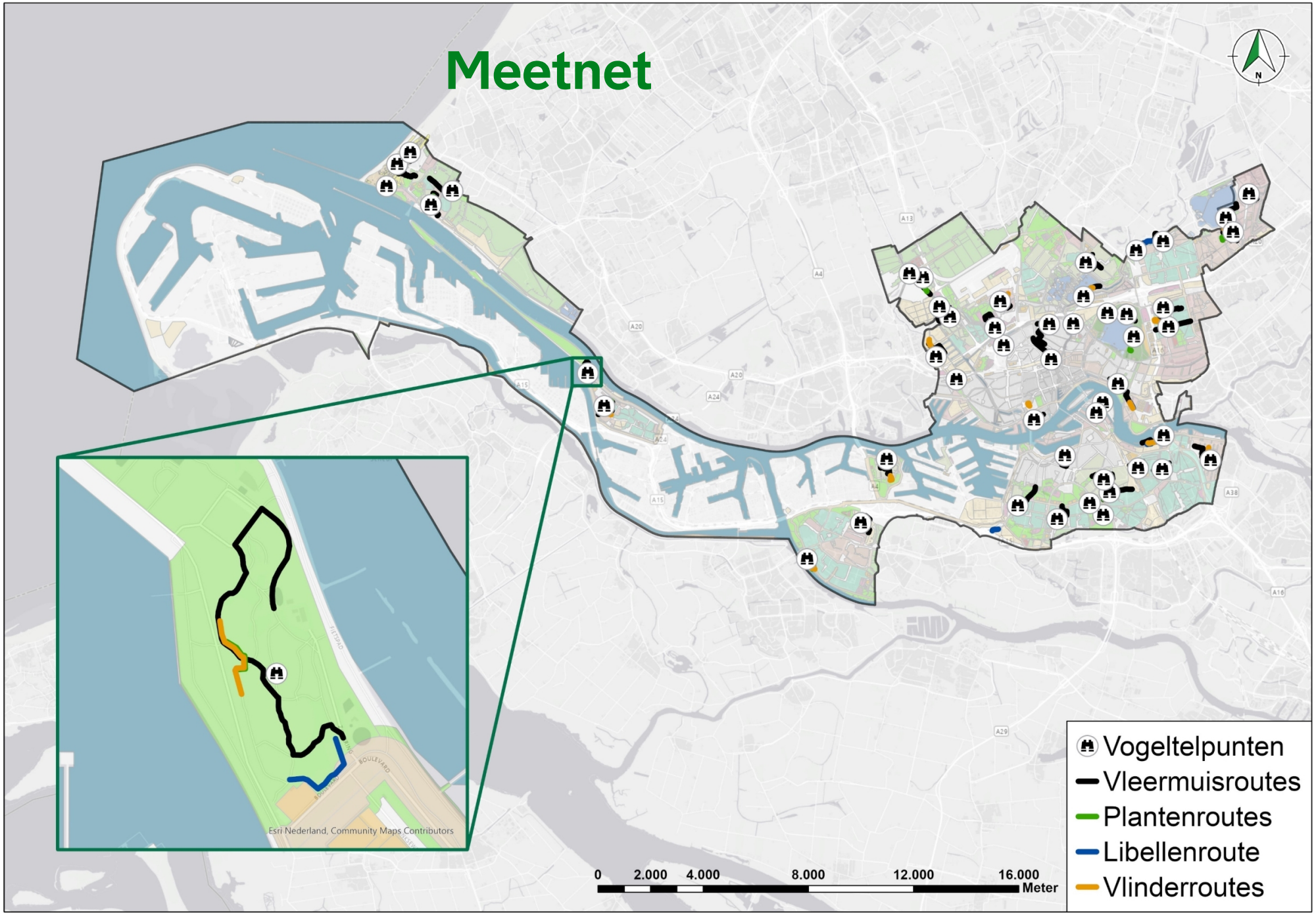
Groot aantal verschillende leefomstandigheden
Door de aanwezigheid van rivieren, bos, stadsparken, weilanden, duinen en stedelijk gebied kent Rotterdam een groot aantal verschillende leefgebieden voor zowel planten als dieren.

(Stads)parken en groenere wijken
leveren meer waarnemingen op door bestaande monitoring en meer actieve waarnemers.

Legenda

Biodiversiteitsklasse	Aantal waarnemingen
Zeer laag	85 - 41.882
Laag	
Gemiddeld	
Hoog	
Zeer hoog	Havenbuurten

Meetnet

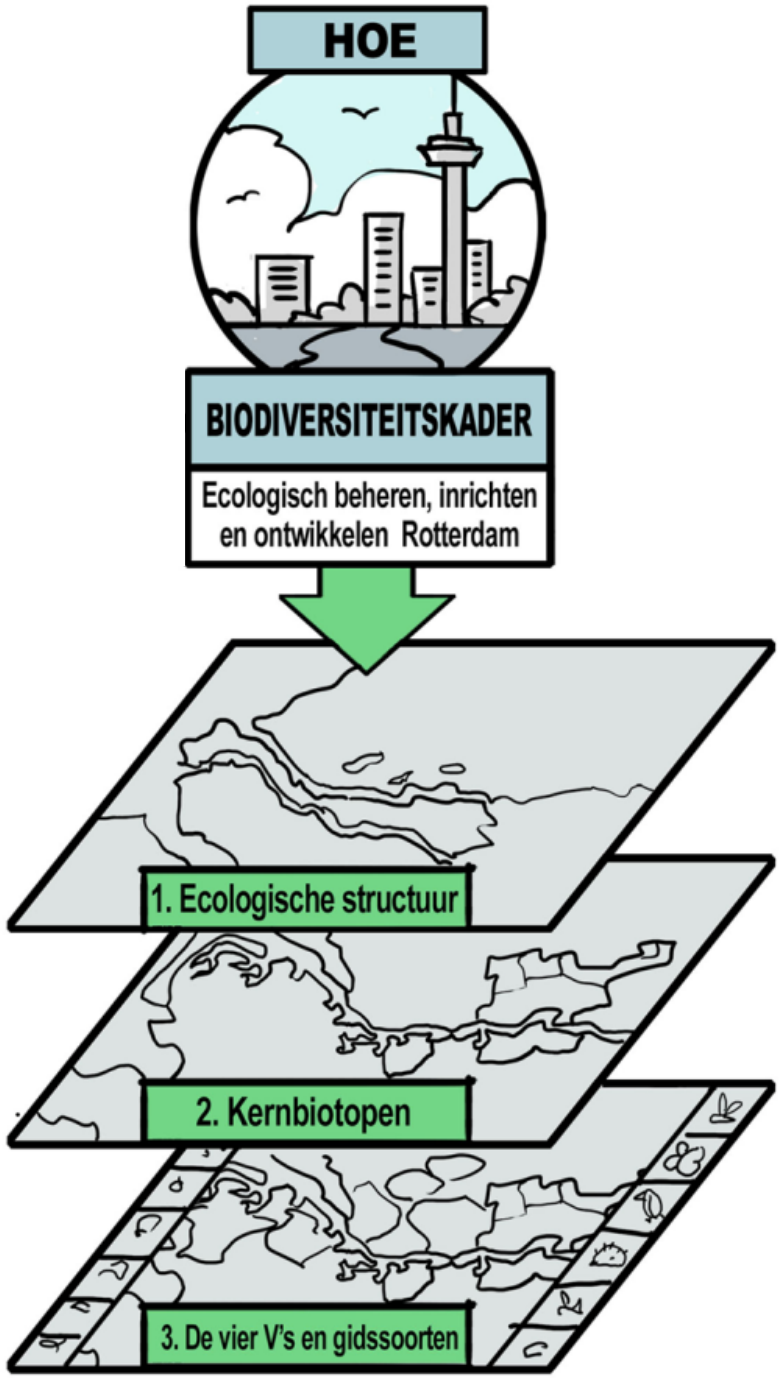

Vogeltelpunten
Vleermuisroutes
Plantenroutes
Libellenroute
Vlinderroutes
0 2.000 4.000 8.000 12.000 16.000
Meter
Esri Nederland, Community Maps Contributors

Hoe?

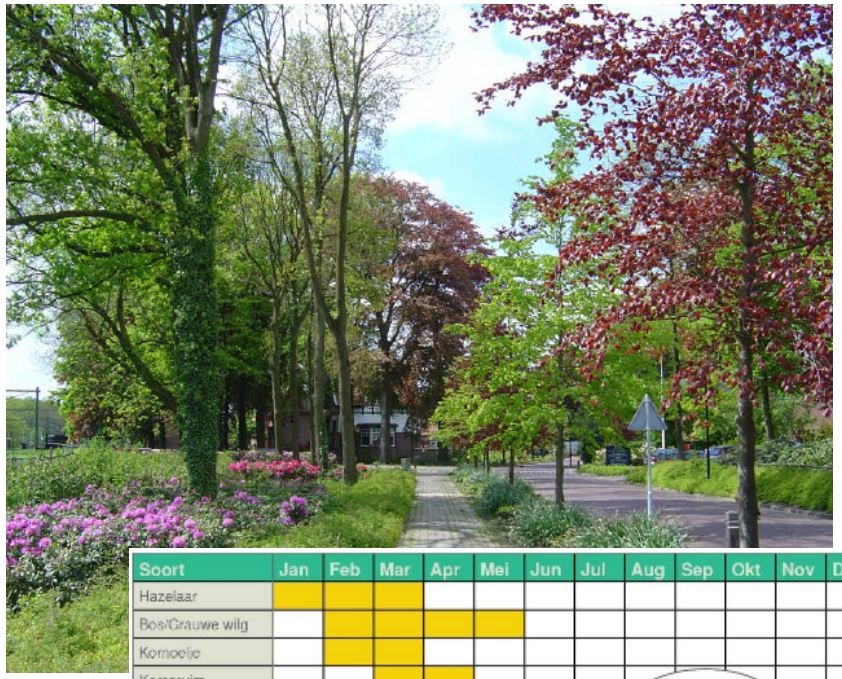
Ecologische Structuur

Kernbiotopen

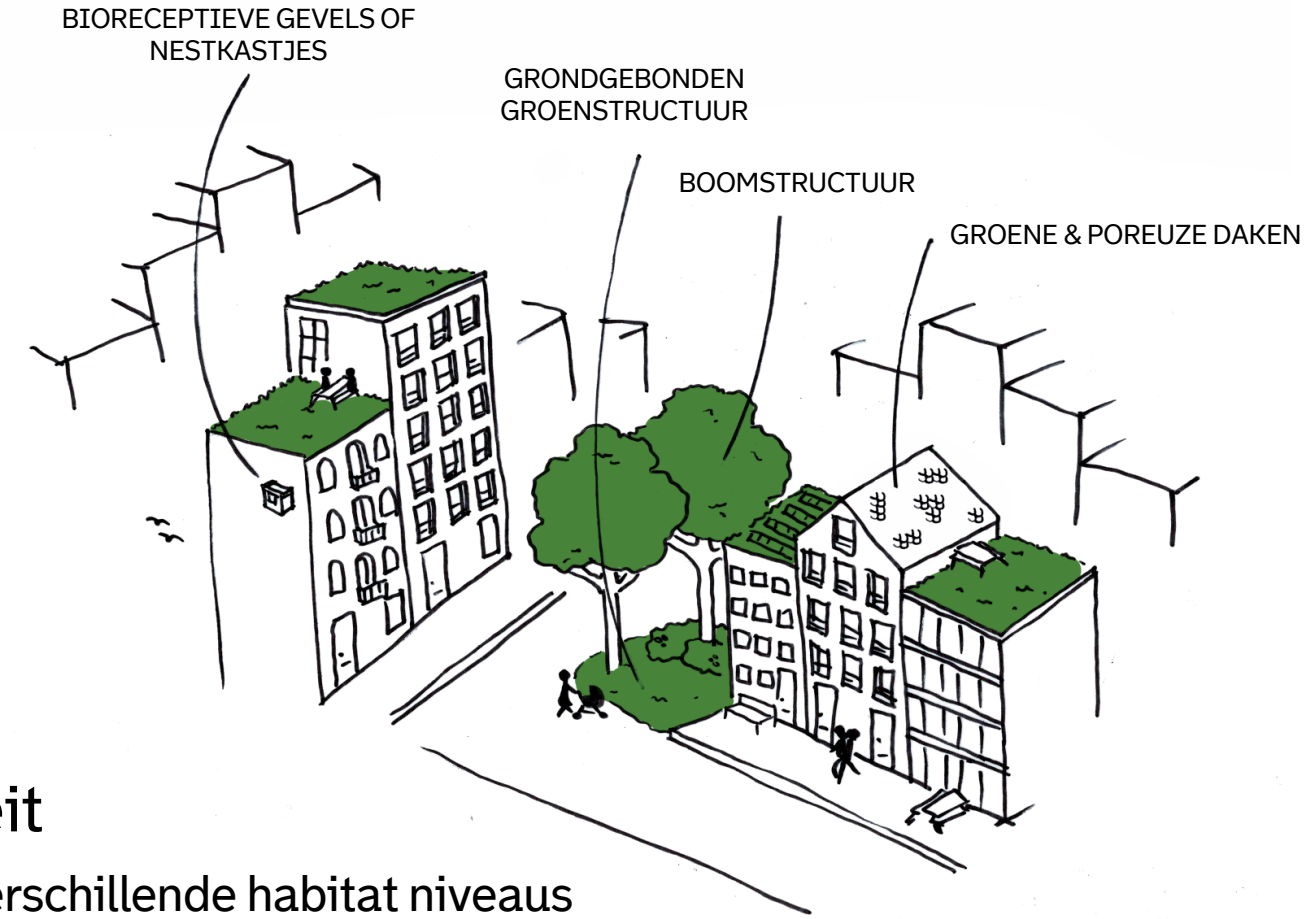
De vier V's en gidssoorten

3. Randvoorwaarden Ecologie (1/2) – Diversiteit als basisprincipe

Soort	Jan	Feb	Mar	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Hazelaar												
Bos/Grauwe wilg												
Kornoelje												
Kerspruim												
Sleedoorn												
Kers												
Gewone vogelkers												
Wilde appel												
Gelderse roos												
Meidoorn												
Wilde lijsterbes												
Heidebrem												
Veldesdoorn												
Gewone vlier												
Hondsroos												
Wilde liguster												
Braam												
Spork												
Heggenrank												
Klimop												

Diversiteit

Op verschillende habitat niveaus
(kruip, vlieg, zwem, combinatie)

Randvoorwaarden Ecologie (2/2) - De 4 V's

Verbinding

Geen verbinding voor: vogels, insecten en planten (zeer mobiel, of korte afstand tussen leefgebieden)	
Model 1 Stapsteen-verbinding voor: vogels, insecten en planten	
Model 2 Corridor-verbinding voor: zoogdieren, amfibieën, vlinders	
Model 3 Leefgebied-verbinding met sleutelgebied voor: planten, reptielen en amfibieën	
Model 4 Leefgebied-verbinding voor: vissen	

Verblijfplaatsen

Voedsel

Voedselpiramide

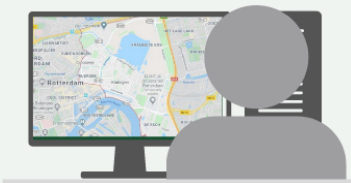

Veiligheid

Voorbeeld Nieuw-Kralingen

Beheerder Kralingse Bos

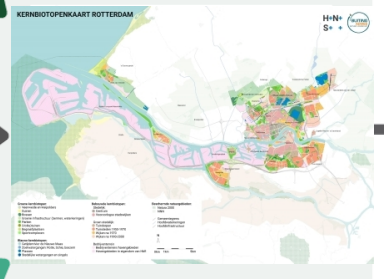

Landschapsontwerper Kralingen - Crooswijk

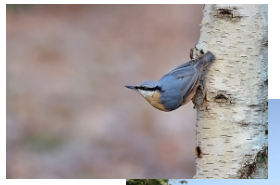
Ontwikkelaar Nieuw-Kralingen

Architectuur Maken

Wat? → Uitvoeringsagenda 2023-2027

Ervaringen van de afgelopen 2 jaar hebben geleid tot de Uitvoeringsagenda 2023 – 2027:

- Samenwerking gemeentelijke programma's als Rotterdams Weerwoord, Vergroening, Circulair, Reyeroord, Gezond010 etc.
- Evenementen zoals Rotterdam Architectuur Maand, Symposium tijdens Dag van de Biodiversiteit
- Samenwerking externe partners zoals LNV, Provincie Zuid-Holland, Bureau Stadsnatuur BlieCity, waterschappen etc.
- Voorbeeldprojecten zoals Natuurlijk bij Elkaar in Reyeroord en Dak van de Doelen

Dat doen we door de komende 5 jaar aan de slag te gaan op 3 sporen:

1. Inpassen in inrichting, beheer, ontwikkeling en agenderen
2. Monitoren effecten en sturen op toekomstbeeld;
3. Borgen.

Communicatie Biodiversiteit | Rotterdam.nl en social media gemeente

Gemeente Rotterdam

Home Bewoners Bestuur en organisatie Ondernemers Bezoekers Mijn loket

Home > Biodiversiteit

Leestijd: 15 min

Biodiversiteit

Lees voor

Rotterdam gaat de biodiversiteit in de stad en de omliggende poldergebieden herstellen, behouden en waar mogelijk versterken. Met biodiversiteit bedoelen we de grote soortenrijkdom aan leven van flora en fauna.

Biodiversiteit betekent letterlijk: 'de verscheidenheid van planten en dieren en een variatie aan waardevolle plekken met aandacht voor de natuur en natuurlijke processen'.

Samen werken aan rijke stadsnatuur

Met de Uitvoeringsagenda Biodiversiteit werken we komende jaren samen om de stadsnatuur van Rotterdam mooier, rijker en duurzamer te maken en tegelijk te zorgen voor meer wateropvang en verkoeling op hete dagen.

Een rijke biodiversiteit heeft een positief effect op het welzijn en leven van de mens. In de afgelopen decennia is er zowel wereldwijd als landelijk echter een sterke afname in dier- en plantensoorten en een afname in diversiteit. Ook in Rotterdam.

Of mensen zich goed voelen, gezond zijn en de economie goed functioneert, staat in directe relatie met de stand van de biodiversiteit. De natuur biedt ons namelijk voedsel, water, grondstoffen en schone lucht. Een gezonde balans tussen mensen, flora en fauna is belangrijk, want we zijn van elkaar afhankelijk.

De stad biedt ook oplossingen voor herstel van de biodiversiteit. Komende tijd gaan we dan ook samen met partners in de stad meer werk maken van biodiversiteit.

4 V's uitgelegd door boswachter Bas Groeneveld, verspreid via social media kanalen gemeente Rotterdam

Reacties en vragen

Bedankt
voor uw aandacht.

Joni Reijven
Projectleider Stadsbeheer
Email: jm.reijven@rotterdam.nl

Dolf v/d Gaag
Stadsecoloog
Email: do.vandergaag@rotterdam.nl

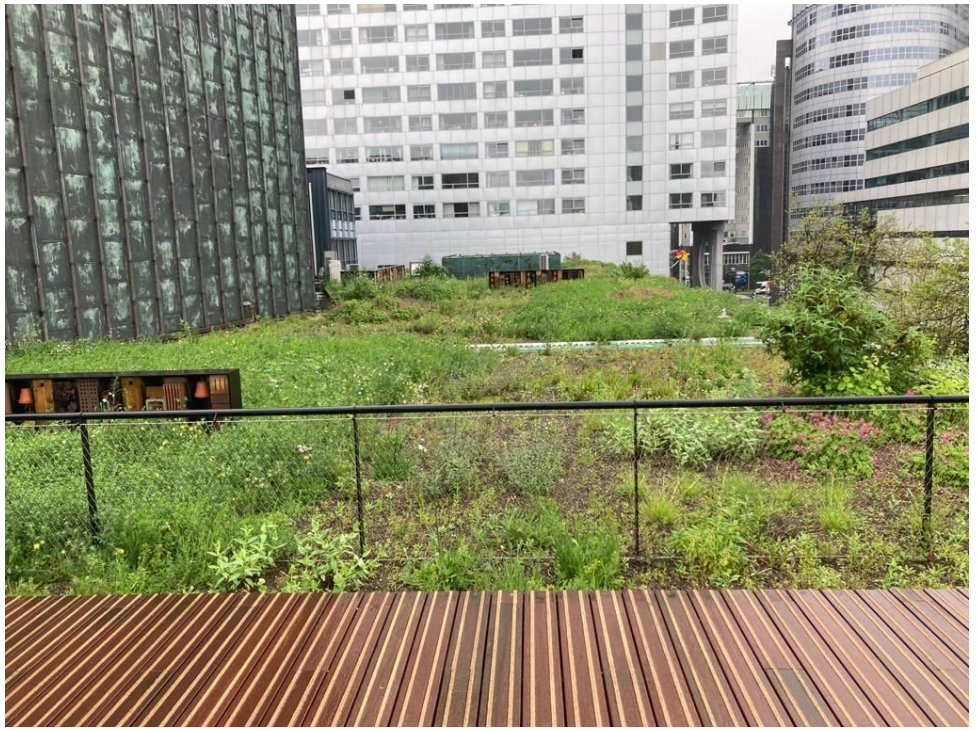
Gemeente Rotterdam

Terugblik Spoor 1 Snelle Winst in 2021-2022

→ Inpassen en agenderen (Inrichting) in 2023-2027

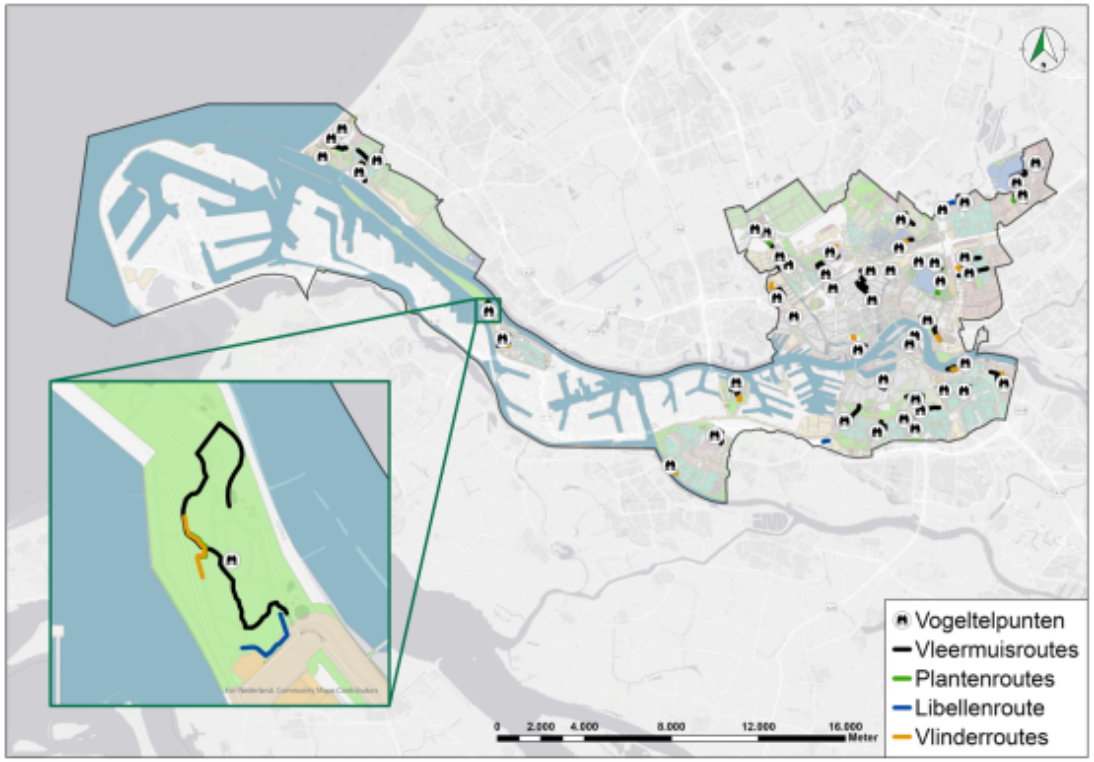
Afbeelding: Hofbogenpark als goed voorbeeld

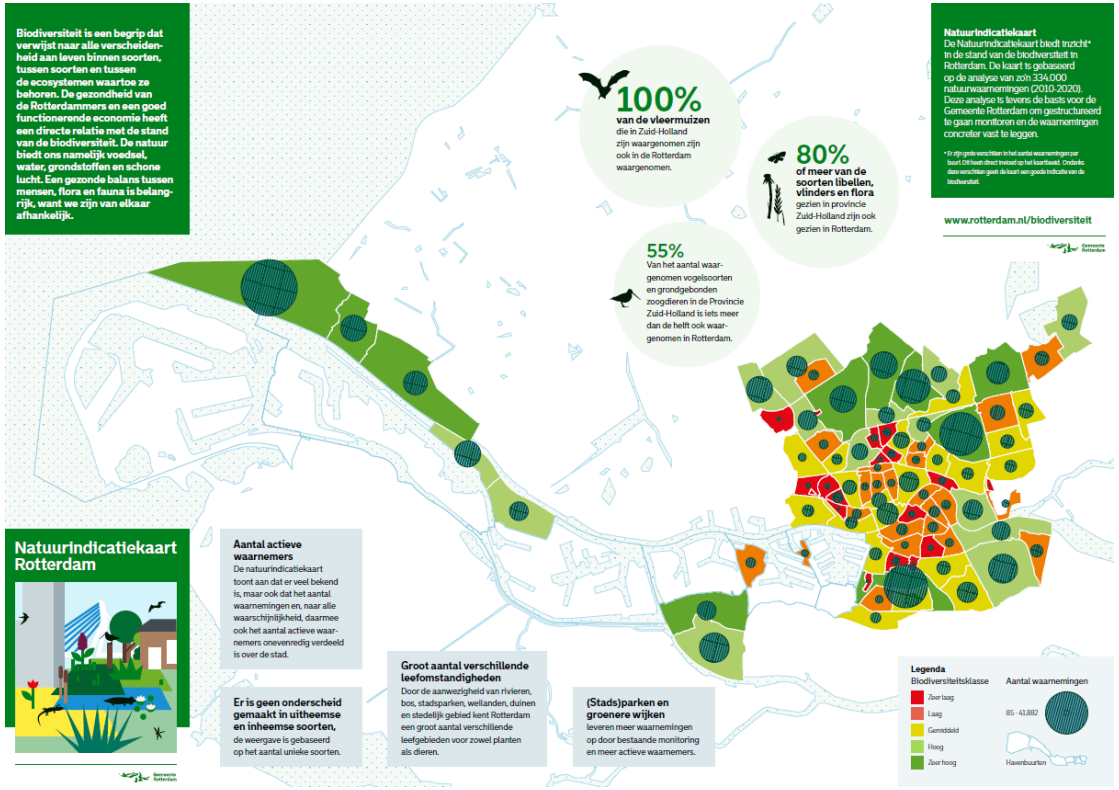
Afbeelding: Groenblauwe biodiverse dak van De Doelen als goed voorbeeld

Terugblik Spoor 2 Transitie in 2021-2022

→ Monitoren en sturen in 2023-2027

Meetnet Biodiversiteit: Aanbesteding succesvol afgerond

Natuurindicatiekaart: 10 jaar analyse natuurwaarnemingen in beeld

Terugblik Spoor 3 Borging in 2021-2022

→ Borgen in 2023-2027

Ontwikkeling Toolbox Natuurinclusief Rotterdam

Biodiversiteit in de Omgevingsvisie Rotterdam